

ION AION

**SPOVEDANIA
UNUI PREOT
*ateu***

Introducere în lumea ta

Babele sunt moartea mea! Dis-de-dimineată îmi iau geanta cu împărtășanie și mă duc la mamaia Zoița, o bătrână abandonată de rude, pe jumătate paralizată, dar cu gura zbârnâind cât pentru toate celelalte mădulare. Pesemne că Providența i-a cruțat Zoiței tocmai ce are ea mai de preț. Locuiește singură, într-o cocioabă izolată din valea satului. Mai sunt câteva case în jur, dar toate au rămas părăsite odată cu moartea proprietarilor, Oncel Zoe fiind ultima supraviețuitoare dintr-un ungher de lume mort înainte să apuc eu să-l mântuiesc sau măcar să-l îngrop. Din când în când îi mai dă roată Cocuța, o fată robustă, cu gâtul scurt și mintea aidoma, care îi și „administrează“ pensia. Tot Cocuța mă anunță, la fiecare patruzeci de zile, să vin să o împărtășesc.

Poarta fără zăvor stă mereu deschisă ospitalier, ironică pe singurătatea bătrânei. Înăuntru trebuie să fi bătut multe dintre blestemele pământului. Locul palid — o întindere stearpă de praf năclăit, doar ici-colo câțiva salcâmi șui — aduce puțin cu fața decrepită și mustăcioasă a babei. Casa e modestă, din pământ: lipit, vărui, apoi scorjlit, crăpat, peticit, răsvărui, crăpat din nou, în fine, pornit cu toți pereții spre menirea

lui de bază — aceea de a sta plat, așa cum sfârșește-n cele din urmă orice plămădire ce-ar vrea să se desprindă din pământul ăsta. Timpul, mereu pus pe șotii, s-a agățat de-un colț al acoperișului și-l tot trage într-acolo. Pe post de „înăuntru“ e o cameră mică, infectă, abuzată de vânt prin toate crăpăturile, porii și ferestrele sparte, înfundate cu carton.

Odată intrat, doar vaietul iernii oftând de pretutindeni mai concurează, fără prea mult succes, cu limbarița babei. Nu-i trebuie neapărat interlocutori, uneori o aud de la poartă cum repetă singură dialoguri de acum jumătate de veac, cu râsete, întrebări, drăcuiele și restul detaliilor. Totuși, baba nu-i nebună de tot, deja o cunosc prea bine. Însă, ca orice făptură încolțită de moarte, care se apără cu ce-apucă, Zoița turuie întruna doar ca să se asigure că-i încă vie. Asta-i terapia ei, prin care evadează, întinerește, trăiește din nou, face și desface, numai să uite de mizeria destinului real. Odată, într-un post, când îmi notam în carnetul bătrânii de împărțit pentru a doua zi, am uitat cum o cheamă și i-am zis Baba Literatură, atât de mare mi se părea asemănarea: adevăruri urâte și minciuni frumoase de-a valma, o sporovăială cumplită, de care avem nevoie doar ca să uităm că viața e și mai cumplită.

7.30 — Baba Literatură (pe luncă)

8.00 — Nea Victor a' lu' Dezgropatu' (Str. Viitorului, casa cu ferestre mari)

8.30 — Țața Atanasia din fundătură

Marea deosebire dintre cei doi termeni comparați (fenomenul literar vs fenomenul Zoița) e că baba mai și pute... cu o ambiție năucitoare. Nu știu dacă face parte tot din planul ei

de supraviețuire, dar cu siguranță astea două i-au rămas ultimele speranțe cu care deocamdată mai alungă moartea: vorbele goale și candelă în draci. Cel mai greu de îndurat pentru cineva care s-ar încumeta să intre în acei patru-cinci metri pătrați ai Zoiței, adică doar precucernicul de mine, poștașul cu pensia și retardata de Cocuța, este, fără îndoială, mirosul. Într-un top olfactiv al duhorilor îngrămădite acolo ca într-un pocal cu esențe interzise, te izbește cumplit—locul întâi detașat!—putoarea de latrină. Ca și când o cazarmă întreagă ar defeca peste babă continuu, timp de treizeci și nouă de zile, dispărând în a patruzecia chiar înainte de sosirea mea, nu fără a trage în urmă câteva rafale de bășini. E cumplit!!! Locurile doi și trei aproape nu mai contează, le simți doar exilate, când te refugiezi spre vreun colț sau altul al încăperii, căutând cu disperare firișoarele de aer infiltrate din afară. În colțul din stânga, unde este și o măsuță plină mereu cu resturi de mâncare: miros dulceag de șoareci, amestecat cu iz rânced de restaurant bulgăresc (din cele care „reciclează“ resturile de alimente de la un client la altul și de pe-o zi pe alta, sub dictonul glorios *Love food, hate waste*). În dreapta ușii, căci tot restul camerei e ocupat de patul babei, un șifonier plin cu boarfe emană duhoarea a nouăzeci de ani de viață. Iar viața pute îngrozitor...

Până să ajung la ea, tot drumul mă motivez în fel și chip și-mi fac planuri de supraviețuire:

1. Nu o să mori, deci nu te panica din nou!
2. Când intri, lasă ușa cât mai mult deschisă, ca să pătrundă aer!
3. Prefă-te că ai uitat ceva afară și mai ieși-intră-ieși-intră, până ce te acomodezi puțin!

4. Apoi, nu respira! Orice ar fi, nu respira!

Și, până la urmă, ai întotdeauna de rezervă planul B: dacă nu mai rezști, dă-o dracului pe babă și pleacă de-acolo. Degeaba. De fiecare dată când intru, mă apucă instantaneu niște spasme cu contracții involuntare ale abdomenului și sufocare, vestindu-mi o iminentă borală.

— Bună dimineața, bre, mamaie.

Gata, intrasem în Împărăția Rahatului. Aici, aerul stătut își modificase atât de mult compoziția, încât devenise o materie prea densă și nocivă pentru plămâni mei omenești. Da, Zoița este dovada vie (încă) a forței uriașe de adaptare grație căreia omul poate trăi chiar și într-o lume de căcat. El nu mai e conștient de capacitatea sa uimitoare de duranță, doar simte instinctiv nevoia să și-o exerseze mereu; de-aia se căsătorește, unii chiar de mai multe ori.

— Hai, părințele, săr' mâna, ce bine c-ai venit, nu mai pot, mor, închide ușa! Unde pleci? Nu-i nimeni afară, au murit toți. Vino mai aproape, că baba nu vede! Ce tânăr mai ești! Eh, s-a dus viața... Ia vezi, sfinția ta, c-a rămas ușa deschisă. Împinge-o mai bine, să nu intre frigul! Așa, așa... a erupt vulcanul fără dinți.

Ca de obicei, încerc să-mi salvez pielea cu o binecuvântată minciună:

— Mamaie Zoiță, îmi cer scuze, dar mă grăbesc foarte tare, am întârziat la Protoierie, trebuie să ajung în dimineața asta urgent, m-au sunat aseară târziu să mă anunțe, veneam mai devreme la matală, însă nu știam dacă te-ai trezit...

Și încep repede să-i citesc molitfa: „Doamne, Iisuse Hristoase, Păstorule și Mielule, Cel ce ridici păcatele lumii...” Apoi, țup la jumătatea rugăciunii, ba mai bine direct la final,

că mă ia cu leșin: „Iată, fică duhovnicească, Hristos stă nevăzut, primind mărturisirea ta cu... hâc! (un spasm)... cu umilință. Iar eu sunt doar un martor.“ În timpul ăsta, baba sporovăie furibund, cu gura ușor căzută într-un colț, unde o bătuse paralizia:

— Părinte, are ceva dacă stau în pat? Nu mai pot să mă ridic, știi de data trecută, vezi că am lumânarea acolo pe masă, unde-o fi chibritul? Ia uite, proasta aia de Cocuța iar a lăsat masa nestrânsă, ce să-i faci, părințele, e handicapată, știi matale. Decât ca ea, mai bine moartă, vai de soarta ei! Da' io-s mai handicapată ca ea... Au și trecut patruzeci de zile? S-a dus viața... Parcă s-au auzit clopotele de mort, ai? Pe cine mai îngropi azi?

Până la urmă, văzând că eu trag întruna cu „iartă-i, Doamne, păcatele“ fără s-o bag în seamă, se învoiește și tace puțin. „Iar eu sunt doar un martor, ca să mărturisesc înaintea Lui tot ce-mi vei spune mie. Deci, ia seama, de vreme ce ai venit la doctor, să nu te întorci nevindecată.“ Spasmele au mai trecut puțin, însă abia acum începe tortura: trebuie să-i ascult spovedania.

— Mamaie Zoiță, în timpul ăsta care s-a scurs de la ultima spovedanie te-ai mai certat cu cineva?

— Doamne ferește! Cu cine, taică părinte, că au murit toți, aș vrea io... Da' nici cu bețiva asta din spate care a murit nu am avut nimic. Nu o știi matale, că ai venit mai târziu la noi. Locuia aci, cum urci pe uliță la prima casă. Ai mai intrat pe-acolo cu Boboteaza? Ce o mai fi? Cât am ajutat-o eu, pe toți i-am ajutat, și ea, mincinoasa, zice că mi-a dat banii înapoi, da' cică m-am sclerozat io și-am uitat, nesimțita dra... Doamne, iartă-mă! Așa pățești când faci bine. Că era să moară

mai demult, da' mi-a fost milă de ea și i-am dat bani de doctor, mai bine murea de-atunci... vai de capu' lor, că așa au fost și mă-sa, și tac-su... și... și... apoi... și încă... dar mai ales...

E de-ajuns o singură întrebare ca să declanșeze diluviul verbal al babei: avalanșe de enunțuri frânte brusc de altele care se impun cu și mai multă necesitate, amintiri de-o viață șuierând iute printre gingiile chele, bârfe despre vecinii care au îndrăznit să moară prea devreme, variațiuni și lamentări pe tema destinului uman, al ei în speță, încheiate adesea cu câte-o bășină sinceră. În gând, vocația misionară m-a părăsit de mult: Lua-te-ar... Du-te-n... Fir-ai... Face-ți-aș... De ce, Doamne, nu i-ai amorțit limba în locul picioarelor?

Trecuseră deja vreo zece minute, cam de zece ori mai mult decât îmi planificasem să stau, organele interne îmi impuneau cu disperare să plec, totuși simțeam că nu pot. Ceva mă ținea, nicidecum excesul datoriei preoțești sau dragul de babă, ci altceva care-mi sfida impulsurile de autoconservare, ceva ce venea parcă de pretutindeni din mine: mi-era milă de ea. Sub ochii mei, un om se lupta cu moartea... Compasiunea e vreo minune uimitoare a vieții: ori vine de undeva dinăuntru ADN-ului (uman și al câtorva alte vietăți mai reușite), ori îl blochează complet ca o vrajă din afară, ce ne transformă brusc în batistă pentru mucii altora. Iar Zoița mă umpluse de milă din cap până-n picioare, în plămâni, în ficăți, în toți rărunchii, ba îmi dăduse și-n ochi, fiindcă aproape mă podideau lacrimile. Biata babă era terminată—rămăseseră din ea doar câteva zgârciuri și oase, ce slujeau tremurătoare unei guri despotice. Mai întâi îi căzuseră dinții, smulși, zic eu, de curenții furibunzi ai logoreei mai degrabă decât de vârstă, apoi o izbiseră crizele de rinichi, atacul cerebral, paralizia, erupțiile

purulente și toate celelalte pe care mi le detaliază de fiecare dată cu maximă elocință. Loviturile bătrâneții căzuseră de pretutindeni asupra ei, moartea o-ncălecuse de tot și o juca-n picioare, iar baba tot se făcea că nu pricepe mesajul. Un om cumsecade crapă din prima, cel mult la a doua încercare. În cazul Zoitei nici moartea nu mai știa cât se căznise degeaba. Printr-un viraj brusc, baba ajunsese acum cu spovedania la un capitol predilect: propria familie. Ca să nu vă supun acelorași suplicii pe care trebuie să le îndur de fiecare dată, sar direct la final (oricum sunt într-o criză grozavă de timp, acum când scriu):

— Doar nepotu' de la capitală, mânca-l-ar mămăița, mă mai sună din când în când. Ar veni să mă vadă, mititelu' de el, da' nu-l lasă mă-sa. Da-i-ar și ei Dumnezeu o noră la fel și să zacă și ea opt ani ca mine singură și... și... pă...-rin-...-ti...

În sfârșit, a tăcut puțin ca să poată plânge, deși în alte dăți le ducea pe amândouă deodată. Baba smiorcăia sub epitrahil și eu deasupra lui, ea că nu mai scapă, eu că nu mai scăpam de ea, adică plângeam fiecare de mila proprie. De câțiva ani, de când tot vin să o împărtășesc, telefonul babei zace defect în aceeași poziție, între pat și perete, cu receptorul scos din furcă. Poștașul mi-a confirmat și el că „tanti Zoita“ și-a reziliat abonamentul la scurt timp după ce a rămas paralizată. Iar ea îmi servește mereu aceeași minciună că o sună nepotul, la care nici până astăzi nu m-am dumirit cum să reacționez.

Dacă o mustru că minte la spovedanie ar însemna să o deconectez de la „terapia“ ei și să o trântesc fix în rahatul în care stă de fapt. Adică m-aș purta ca un popă de duzină încremenit în formalismul cultic, care nu înțelege minunata și unica relevanță a slujirii sale, aceea profund umană.

Nu m-ar dura gura să-i zic: „Mamaie, minciuna în Taina Spovedaniei este un păcat grav, pentru care vei fi pedepsită.“ (cu alte cuvinte: „Credeai că pedeapsa asta de-acum e tot? Stai să vezi după ce mori...“). Sau: „Bre, dacă minți acum, Taina nu mai are nicio valoare. Și nici nu poți să te împărtășești.“ La asta, distinsa mea doamnă, adică scârba de babă, sigur ar protesta cu ceva de genul: „Cum, părinte? Să mă-mpărtășesc n-am voie, să mor neîmpărtășită n-am voie, atunci cu mine cum rămâne?“ Și dă-i bocete... Așadar, prima variantă pică.

Dacă mă ofer să o ajut cu repararea telefonului, ea nu-i deloc genul care să guste subtilitățile și, probabil, ar riposta cu o avalanșă întreagă de minciuni în sprijinul primeia: cum că-i aduce Cocuța vreun smartphone, sau mai degrabă poștașul, ba nu, de fapt cineva pe care nu-l cunosc eu și n-am cum să verific, ceea ce ar crește atât numărul păcatelor, cât și perioada mea de ședere.

Tocmai de aceea aleg varianta a treia: profit de clipa de răgaz și torn repede împărtășania în linguriță. Doar că ciolaca e și ea pe fază. Știe la fel de bine că împărtășirea înseamnă un fel de rămas-bun liturgic și că își va pierde interlocutorul. Numaidecât își prizează mucii și mă anunță prompt, printre mustățile rare și lungi:

— Părințele, stai, că mai am ceva de spovedit!

Până aici! Nu mai rezist! O omor! La naiba cu toată compasiunea și vrăjile ei!

Trezit brusc din sevrajul empatiei, am simțit din nou putoarea năucitoare care mă înconjura de pretutindeni într-un dozaj industrial. Chiar atunci, un șoricel țâșni din colțul cu măsuța abia îmi evită piciorul și dispăru sub pat. Lua-te-ar... Du-te-n... Fir-ai... Face-ți-aș... Hoașcă împutită, cânta-ți-aș

odată Veșnica Pomenire. Îmi refulez din nou cele mai sincere urări și o mint părintește, dar pe un ton cât pot eu de ferm să am, parcă întreaga viață mi-ar fi atârnat doar de puterea vocii:

— Mamaie Zoiță, te cred că (aici trebuie mare atenție la formulare: „ți-e greu singură“ ar fi o imprudență care m-ar costa alte minute de lamentații, de aceea încerc cu) ți-e dor să stăm mai mult de vorbă. Și mie (deja am scos-o din sfera sacră a spovedaniei și a obligațiilor mele profesionale și am adus-o în spațiul laic al relațiilor strict umane dintre mine și ea). Dar te rog să mă înțelegi că de data asta nu mai pot sta nicio singură secundă (între timp mi-am și strâns lucrurile cu viteza unui prestidigitator). Gata, sănătate multă! Doamne-ajută! Numai bine!

— Părințele, uite banii, stai, nu pleca, spovedania trebuie plătită, altfel nu e primită de Dumnezeu, așa zicea mămica, Dumnezeu s-o ierte, că tare era credincioasă, nu o știi matale... nu lipsea de la biserică niciodată, mai degrabă lipsea popa ca ea... biata mămica, ea a făcut ușa bisericii, fără să știe tăticu, dac-ar fi aflat ce-ar mai fi bătut-o, oricum o bătea și degeaba, când a făcut ușa s-a tocmit cu niște meșteri de la... ăăă... ia uite... ptiu... de la dracu'... de la munte, de unde era neamurile lu' mămica... Părințele, banii, unde ai plecat?

Când am împărtășit-o prima dată, chiar m-am întors din pridvor după bani, fără să știu că baba îmi întindea mâna goală. Au urmat, bineînțeles, scuze nepregetate, bocete adiacente, căutări artificiale, promisiuni cu duiumul, așadar încă vreo câteva minute de inhalații. Acum însă, grație experienței acumulate și conduitei preoțești desăvârșite, mă mulțumesc doar cu slujirea în sine, fără a nădăjdui la foloase trecătoare. Ba mă și închin de bucurie în timp ce ies grăbit pe poartă,

respirând abundent aerul curat al dimineții de iarnă. Lumea asta nu ne oferă cât aer am vrea noi să respirăm...

— Săr' mâna... trage matala zăvorul la poartă...

Urcând costișa pe ulița pustie, ochii mi s-au umplut de lacrimi, atâtea câte încăpeau între pleoape fără să curgă pe-afară. Nu știu de ce. Poate de la gerul înțepător spre care mă refugiasem cu atâta disperare. Poate de bucurie că mă simțeam mai util ca niciodată în profesia mea, ajutând o babă să mai uite de singurătate și de moarte, ceea ce pesemne că nu-i puțin lucru. Sau poate fiindcă vedeam din nou mângina morții strivind o viață de om și nu puteam face mai mult decât să fug... să fug!... cu scârbă și cu milă.

Așa, pe fugă, a început cea mai importantă zi din viața mea. Așa m-am gândit să-mi încep și eu spovedania, fie și pentru faptul că îmi amintesc aproape fiecare detaliu din ziua aceea. Da, sunt preot deja de prea mulți ani, dacă o tinerețe de om de la douăzeci și trei de ani și până acum, când mă simt atât de străin de promisiunile vieții, poate însemna „prea mulți ani“. Dacă vei continua să citești, vei pătrunde în lumea mea (de fapt, a ta, doar că din altă perspectivă), într-o lume reală, așa cum s-a-ntâmplat. Niciun scriitor nu ar avea atâta imaginație încât să construiască o astfel de lume fără să fi trăit în ea. Deci vei înțelege că nu ai înaintea ochilor literatură, ci Adevărul pur. Dar, dacă vei continua să citești, vei rămâne pentru totdeauna captiv în lumea mea, așa cum și eu am fost în a ta, un blestem pentru amândoi...

Ediție revizuită și adăugită

De mulți ani port haina preoției. Am slujit atâtea Învieri, an de an, și atâtea morți, mult mai multe, ori de câte ori s-a ivit prilejul. Am văzut atâtea nașteri și decese, atâtea vieți... atâtea suflute pe dinăuntru, din scaunul spovedaniei, acolo unde mii de oameni, de-a lungul vremii, mi-au arătat gândurile lor, îndoielile, neputințele, durerile, dar mai ales toate mizeriile ascunse în viscerele lumii.

Când m-am hirotonit eram doar un copil. După primele spovedanii, m-am maturizat. După primele înmormântări, m-am abrutizat. După atâtea slujbe, m-am plictisit... de moarte... M-am săturat de studiul ăsta antropologic al omului religios. Cândva m-a fascinat, dar acum, că am văzut prea mult...

— ION AION